

<http://www.Yashilmisho.com>

Email: Info@Yashilmisho.com

Print: 1399/06/31

مشاهیر و مفاخر

دکتر حسن امین لو

مرحوم حاج نجف بیاضیان بنیس

ابراهیم شبستری مبینی

ملقب به برهان الدین از فضلا و عرفای قرن دهم هجری بوده و یکی از جمله مشاهیر سلسله نقشیندیهاست قصیده ای به قلفیه حرف تا در نحو لغت عرب بعنوان نهاییه البهجه موزون ساخته که یکی از مشاهیر کتب این فن محسوب گردید.

مؤلف روضات الجنان در مورد وی چنین آورده است :

شیخ ابراهیم شهید باله حسنی شبستری رحمه که از اولاد حضرت باله اند بسیار فاضل بوده اند و تصانیف خوب دارند. خصوصا در عربیت در ارزنجان شهید شدند با جمع کثیری از تبریز و غیر تبریز در سنه سبع عشر و تسعمائه به دست جماعت تکلو که مقدم ایشان اولیا خلیفه نامی بوده و در همان سال شاه جمجاه بواسطه آن حرکت سرداران ایشان را در شهریار ری به قتل رساند. غرض که مولانای مذکور از پیش آن فرار سوره نمی گذشته اند، می فرموده اند که جلالت برایشان غالب بوده، آن کسانی که می شناسند و اعتقاد دارند اگر از بیش آن مزار سواره بگذرند البته آسیبی به ایشان می رسد. و اعلم.

به هر ترتیب :

وی در اثنای مسافرت به مکه معظم در تاریخ ۹۱۷ با پسر خود مقتول گردیده اند، حاجی خلیفه در تقویم التواریخ فوت او را در سال ۹۱۹ و مؤلف شذرات الذهب در سنه ۹۱۵ ضبط کرده و در حق وی چنین نوشته است : ۹۱۵ و فیها توفی برهاندین ابراهیم بن حسن الشیخ العلامة البنیسی الشبستری.. کان من فضلا عصره و له مصنفات فی الصرف و قصیده تائیه فی النحولا لها فی السلامه و له تفسیر من اول القران الی سوره یوسف و مضافات فی التصویف و قتل فی ارزنجان قتله جماعه من الخوارج مؤلف روضات الجنان او را به دست جماعت تکلو و حاجی خلیفه بدست جماعت خوارج دانسته است.

تالیفات او :

نهایه البهجه : در غره محرم ۹۰۰ هجری قمری، کافیه ابن حاجت را نظم کرد و مطالبی به آن افزود نهایه البهجه نامیده منظومه یی ست در نحو و آغاز و انجامش چنین است.

تیمنت باسم مبدی الریه

مفیض الجدی معطی العطا یا یا السنیه

فرغت و قد ابدی المحرم غره

لتسع مآیه من هجره نبویه

شیخ این منظومه را خود شرح نیز کرده است.

حاجی خلیفه منظومه مزبور را به این نحو تعریف نموده است :

تائیه فی النحو للشیخ ابراهیم الشبستری نظم فیها الکافیه و زاد علیها و سماها نهایه البهجه ثم شرحها شرحا لطیفا معزوجا و کان مزید فی الصناعه و النظم یقال له سبویه الثانی و له التائیهفی نظم ایسا غوجی سماها موزون المیزان ثم شرحها ایضا و کلتها هما فی غابه البلاغه

مرحوم تربیت می نویسد :

نسخه ای از نهایه البهجه وی در کتابخانه ملی پاریس و نسخه ای از شرح آن در کتابخانه حمیدیه اسلامبول دیده ام.

انبیا نامه به نوشته مؤلف مرآت کاینات وی منظومه دیگری بعنوان انبیا نامه نیز دارد.

موزون المیزان تائیه یی است در نظم ایسا غوجی انیرالدین ابری و خود شیخ بر آن هم شرحی نوشته است. حاجی خلیفه می نویسد :
که متن و شرح هردو در نهایت بلاغت است.

تفسیر قرآن مجید از اول تا سوره یوسف.

ابوالفتح شبستری

الشافعی نزل دمشق الامام العلامة المحقق المدقق الفهامة انتفع به الطلبة و هو عوالیه و رغبو فیما عنده و کان ذا علم چزل و اخلاق حسنه و آداب جمیله اخذ عندالنجم البهسنی و الشیخ اسمعیل النابسی.. و غیر هم و کان له حلوه فی السمیساتیه یدرس العلوم فیها و توفی بالصالحیه فی سنه ۹۶۲ با لطاعون و دفن بسفح قاسیون.

در دمشق ساکن بوده است و طلاب از محضر او استفاده میکردند. وی دارای علم ناب و اخلاق پسندیده ای بوده و شیخ ابراهیم نابلسی و نجم البهسنی و دیگران در محضر او تلمذ می نمودند. ابوالفتح شبستری در سال ۹۶۲ به مرض طاعون در گذشته و آرامگاه او در قاسیون قرار دارد.

آیت الله حاج میرزا کاظم مجتهد شبستری

عالم محقق و فاضل مدقق، آیت الله حاج میرزا کاظم آقا شبستری، یکی از برجستگان فقهی برخاسته از این خطه می باشد که آثار و برکات خیری از خود بیادگار گذاشته اند

مرحوم خیابانی در کتاب علمای معاصرین در شرح حال این فقیه وارسته معاصر خویش اینگونه می نویسد :

فخر الشیعه، رکن الشیعه، الشیخ الثقه الجلیل، والفقیه المدل النبیل، الواصل عواطفه علی الحاضر و البادی، و المؤید بنعم الله، سناد العلم الشامخ، و عماد الفضل الراسخ.. آن عالم یگانه از دعاه دین و ملت و حمایه شرع و سنت و حمله احبار و حفاظ آثار اهل بیت اطهار (علیهم الصلوه و السلام) معدود می گردد و کله موجبات تقدم و اسباب تفوق و وسایل براءت و ادوات و رفعت را حائر و فائر رتبه رفیع می باشد نه تنها در کسبیات، از قبیل فن کلام و و اصول عقاید و مهمات و معارف و امهات ریاضیات و علم معقول و منقول و قسنت فقه و اصول و معرفت تفسیر و صناعت اعراب و شعب ادب از یگانه هاست. بلکه در موهبیات نیز مانند حصافت عقل و حصانت فکر واصلت رای و اصابت نظر و مناعت جانب وسعه صدور ملکه جود از برجسته ها است. در ایام جمعه و وفیات ائمه اطهار (ع) و موافق شرفه و و اوقات متبرکه که مردم از هر طرف و محلات دوردست برای استفاده از بیانات وافیه و تحقیقات کافیه معظم له به پای منبر ایشان اجتماع می کنند و منبر و صحبتش جامع و نافع همه طبقات نامی می باشد و هرکس به حسب استعداد خود از انوار کلمات شریفه اش اقتباس می کند.

صاحب علمای معاصرین، آنگاه سؤالاتی چند پیرامون زندگی ایشان، از محضرشان پرسیده اند که خلاصه پاسخها به ترتیب زیر می باشد :

تولد در سال ۱۳۰۷ می باشد. والد مرحوم آقا میرزا غلی اشرف شبستری، از تلامذه و شاگردان آیت الله شیخ مرتضی انصاری (ره) بوده است و از نظر مراتب علمی به مقام استنباط و اجتهاد نائل آمده بود و تالیفات غیر مطبوع در زمینه فقه و اصول دارد. اساتیدم در زادگاهم، رضوان جایگاه، مرحوم آقا میرزا محمد آقا شبستری بوده که از شاگردان مرحوم الله شیخ محمد حسین کاظمی و از جله اهل فضل و اکابر اهل نظر و ورع بود.

مشایخ و اساتیدم حضرات حج اسلام رضوان جایگاه، آیات عظام، یزدی، شریعت اصفهانی، فیروز آبادی، شیخ محمود حسین اصفهانی، نائینی و میرزا محمد تقی شیرازی (رضوان الله علیهم) بوده اند و از همین مشایخ عظام اجازه روایتی و از برخی از این بزرگان اجازه اجتهادی دارم و مدت اقامتم در نجف اشرف ۱۸ سال بوده است. در سال ۱۳۱۴ به مکه معظمه و در سال ۱۳۵۵ به آسان بوسی حضرت ثامن الحجج علیه آلاف التحیه و الثنا موفق گردیده ام.

تالیفات حقیر عمدتاً غیر مطبوع می باشد..

آنگاه نویسنده محترم در ارتباط با تاسیس مدرسه دینی شبستر که وقف طلاب می باشد و به تصرف افراد نااهل افتاده است، سؤالاتی دارد. خلاصه پاسخ آن مرحوم این است که مدرسه موقوفه که گنجایش بیش از ۴۰ نفر از اطلاعات و اهل علم را می دارد، در اثر موانع قوی و پیش آمدهای ناگوار از دست او خارج و قدرت شرعی وی مفلسب و متجاوز از چهل نفر از ساکنین آن متفرق و پخش و پلا گردیده اند و اکنون در تبریز به تدریس طلاب و وظایف منبر میسور اکتفا و برای تعلم اطفال و نوباوگان مؤمنین مدارس تاسیس و دائماً مراقب و فعلاً (در آن تاریخ) متجاوز از ۳۵۰ نفر به فراگیری قرآن فارسی، حساب، شرعیات، یادگرفت عقاید و احکام مشغول می باشند، آنگاه اجازات اجتهاد آیات عظام نائینی و کمپانی (به تاریخ ۱۳۵۳) و اجازه روایتی مرحوم فیروز آبادانی تأئیدیه مرحوم حاج شیخ عبدالکریم حائری را که در تاریخ ۱۳۴۰ مرقوم فرموده اند آورده است.

اخلاق و فرزندان شایسته

قابل ذکر است از آن مرحوم فرزندان شایسته و برمندی به نامهای ۱- حجت السلام و المسلمین آیت الله محمد مجتهد شبستری، ۲- آیت الله حاج شیخ مجتهد شبستری بجای مانده است که هردو از مشعلداران فقه و فقاهاست و از چهره های علمی و اجتماعی و انقلابی می باشند. وجود هر دو معتنم و مفید و مؤثر در مسائل جهان اسلام می باشد

گفتار آقای کلانتری

آقای الیاس کلانتری که از خوشه چینان خرمن فضل و تفسیر او بودند در دو شماره از مجله وزین بینات ویژه پژوهشهای قرآنی در مورد زندگی و روش تفسیر استاد عالیقدرش مطالبی را آورده است که خداوند جزای خیر عنایت فرماید در آن مقاله آمده است قرآن شناسی و مفسر بزرگ سید مرتضی شبستری (رضوان الله علیه) از محققان متبحر در علوم قرآن بود و در قرآن مطالعات عمیقی داشت.

او در کشف معانی قرآن بسیار تلاش کرده بود روش کار او در مطالعات قرآنی او را در ردیف مفسران بزرگ دنیا قرار داده بود. محور سخنهای وی بیشتر قرآنی بود. در اثر بیش از نیم قرن تحقیق در قرآن بروشهایی دست یافته بود که می توانست برای محققان قرآنی راهگشا باشد.

آنگاه در دو شماره مستقل به تشریح مبانی تفسیر او می پردازد که برای قرآن پژوهان مفید و ارزنده می باشد ایشان در سن ۷۶ سالگی در ۲۱ محرم الحرام ۱۴۰۱ چشم از جهان فروبست

آیت الله ملا احمد شبستری

او عالم فاضل و فقیه وارسته و زاهدی بی همتا از شاگردان مرحوم آیت الله سید حسین کوه کمری، صاحب آثار و خدمات علمی و اجتماعی در منطقه بوده است. صاحب احسن الودیعہ می نویسد: خانه او مجمع فضلا و منزل وی محط رجال علما بود و چون شیخ نوح نجفی اراده حج نمود او را برای امامت در جایگاه خود منصوب کرد. بعد از وفات شیخ که در مسیر اره حج رخ داد، امامت او را مستقل گردید. عنوان بحث خارج از اصول او از کتاب قوانین بود و جمعی از فضلاء مشتغلین بر بحث او حاضر می شدند. از تالیفات او تقدیرات بحث آیت الله سید حسین کوه کمری (م ۱۲۹۹) در چند مجلد قطور می باشد و از دیگر مشایخ او شیخ المشایخ المحقق الانصاری و الفاضل الایروانی (قدس الله اسرارهم) بوده است

آیت الله میرزا نصر الله شبستری (زنده در ۱۴۱۶)

استاد بزرگوار آیت الله میرزا نصرالله شبستری صاحب کتاب در یتیم یا پندهای لقمان حکیم یکی از بزرگان فقهی و اخلاقی و ارفانی منطقه آذربایجان می باشند که از هر نظر شایستگی ها و لیاظهای خود را به اثبات رسانده است.

آیت الله میرزا نصرالله شبستری سالیان متوالی در سنگر تدریس و تبلیغ و ارشاد مردم حضور داشته است و با سیره و روش علمی و عملی خویش مردم را به نقوی و پرهیزکاری فراخوانده است.

او از نظر مقامات علمی در سطح والا و ارجمندی قرار دارد که مرحوم استاد مطهری در کتاب خدمات متقابل اسلام و ایران از تحقیقات او بهره برده و با ذکر خیر از وی یاد نموده است و نگارنده کتاب شرح لمعه را در تبریز مسجد راسته بازار از محضر ایشان تلمذ نموده است و بیش از جهات علمی، از روش اخلاقی و معنوی و تهجد و صفای باطن آن عالم بزرگوار و فقیه وارسته بهره جسته است با تالیف فراوان و کهولت سن و شرایط غیر مطلوب روحی مجال استفاده و بهره گیری مردم را از او سلب نموده است و چند سالی است که به تهران مهاجرت و عزلت اختیار کرده است.

آثار تالیفات او :

استاد عالی قدر آیت الله میرزا نصرالله شبستری دارای آثار و تالیفات متعددی می باشند. آنچه تاکنون به زیور طبع آراسته شده است و برریت اینجانب رسیده است، چند کتاب زیر می باشد :

۱- شرح زیارت عاشورا بنام الدر المنضود فی زیاره العاشور که شرح و تفضیل فقرات زیارت عاشورا است.

۲- در یتیم یا نصایح لقمان حکیم، که چند بار تجدید چاپ شده است. چاپ سوم آن به مباشرت اینجانب از سوی دفتر نشر نوید اسلام انتشار انتشار یافت

یقین دارم تالیفات فقهی و تفسیری متنوع دیگری دارند که اینجانب به علت عدم دسترسی موفق به درج آنها نشده ام.

قرآن شناس و استاد بزرگوار حضرت آیت الله حاج سید مرتضی بن سید رضی بن سید محمد شبستری ، یکی از چهره های بارز و وزین تفسیری از این سرزمین می باشند . ایشان در ماه مبارک رمضان ۱۳۴۲ در نجف اشرف متولد گردید . پدرش مرحوم سیدرضی و جد او سید اسماعیل از بزرگان علمای نجف بودند . ایشان پس از تحصیلات لازمه در نجف به آذربایجان بازگشتند و دو سال در شبستر اقامت گزیدند و از سال ۱۳۲۹ در تهران اقامت داشتند بینش قرآنی و آگاهیهای تفسیر آن مرحوم ، زبانزده عام و خاص بود و نگارنده چند ترم از جلسات تفسیر سوره حمد ایشان با توضیح و تنظیم یکی از علاقمندان جلسات تفسیری آن مرحوم ، جناب آقای دکتر رادمنش در ۱۱۹ صفحه وزیری تقدیر و از سوی بنیاد قرآن تهران در سال ۱۳۰۲ چاپ و نشر یافته است . گرچه اثر تفسیری ایشان منحصر به آن رسام نیست ولی از همان رساله منتشر شده و نیز می توان روش تفسیری معظم له را بدست آورد . مولف بزرگوار در آغاز تفسیرش می نویسد : قرآن کلام خالق حکیم است و با نظم حکیمانه ای همراه است که همین علم و حکمت آنرا از هر گزند تحریف ، اختلاف ، تناقض مصون نگه داشته است .

بابا ابی شبستری

در قصبه شبستر کاشمس موجود است وی از اکابر اولیا است . و مردم آنجا را اعتقاد تمام به آن جناب بوده است .

مولف روضات الجنان در مورد وی نوشته است .

مرقد و مزار آن سرکشیده از طریق مخالفت گستری ، حضرت بابا ابی شبستری ، روحه هم در قریه شبستر واقع است مشخص و معین . وی از اکابر اولیا بوده و مردم آنجاها را اعتقاد تمام نسبت بوی بوده و هست .

چنین استماع افتاده که سلطان غازان محمود گفته باشند که وی شیاد است و مهمات وی به شید وزرق از هم می گذرد ، سلطان غازان فرموده که شیر عاصی که در سلسله من است جایی باز دارند و بابا ابی را بطلبند چون بانجا رسد شیر را به وی سردهند اگر وی مرد حق است از شیر باو آسیبی نمی رسد و اگر شیاد و سالوس است شیر دفع او می کند و مردم را از دام تلبیس و مکر او می رهاند . حضرت بابا ابی را می طلبند و بفرموده سلطان عمل می نمایند ، شیر چون پیش بابا می رسد کان از روی تواضع و افتادگی سر در پای وی می گذارد و مشارالیه دست بر سر او می کشد و می گوید ؛ غزان کوچو گی ؛ یعنی ای سگ غازان . بعد از آن اعتقاد به وی پیدا می کنند و می دانند که غیبیت غمازان و مکر آوران نسبت به وی از روی حسد بوده .

مشارالیه با صاحب گلشن راز معاصر بوده و شاید بحکم بشریت میانه ایشان نقاری بوده باشد . چنین مشهور است که در مرض موت حضرت مولانا سعد الدین محمود رحمه الله جناب بابا ابی بعیادت ایشان آمده وقتی که بیرون رفته از منزل ، مولانای مشارالیه در آن منزل را بهم کرده و بیرون رفته ، حضرت مولانا فرموده اند که با بابا ابی در را بهم کرد ، اشاره باین نمود که درخانه من بسته ماند ، فرزند صوری یا معنوی نیست که بعد از این کس جادار باشد ، حال آنکه ویرا نیز این صورت دست خواهد داد و این واقعه روی خواهد نمود و در این زودی بهم خواهیم پیوست . در همان سال بلکه در هما ماه بابا ابی وفات می نماید .